

ROKASGRĀMATA

E-APMĀCĪBAS AR MENTORA ATBALSTU

Lifelong Learning Programme

Materiāls sagatavots ar EK Leonardo da Vinci programmas finansiālu atbalstu - Project Routes4 2010-1-ES1-LEO05-20971

©Latvijas Lauku tūrisma asociācija „Lauku ceļotājs”

<http://macies.celotajs.lv>

SATURA RĀDĪTĀJS

1. Ievads	3
2. Kurš ir iesaistīts Mentoringā?	4
3. Mentors - sīkāks paskaidrojums	5
4. Mācību vide	6
5. Students	8
6. Mentoringam nepieciešamās prasmes	11
7. Atpakaļsaite.....	14
8. E-apmācību vide	15
9. Mentoringa konteksts e-apmācību vidē	19

IEVADS

1.1. Kas tas ir?

“Arodapmācība” – “Mūžizglītība” - “Sociālā iekļaušana ar apmācību palīdzību” – “likvidējot izglītības atšķirības pilsētās un lauku rajonos” – “dzimuma līdztiesību jautājumi apmācību pieejamībai” - ... šie un daudzi citi noteikumi ir saistīti ar IKT balstīto apmācību apgalvotajām priekšrocībām. Vienalga, lai tas būtu tradicionālais “Tālmācības” variants ar IKT atbalstu vai arī daudz attīstītāks variants, kā darbība, kas pilnībā notiek virtuālā e-apmācību vidē: salīdzinot ar “veco” - klātienē sesiju - apmācību procesu, var novērot pozitīvus attāluma un izmaksu samazināšanās aspektus, kā arī elastīgāku termiņu. Tā rezultātā, apmācības ar IKT atbalstu izrādās esam gandrīz ikvienas problēmas maģiskais risinājums, un kļūst arvien populārāks ne tikai studentu, bet arī apmācības iestāžu vidū.

Tomēr realitāte ir daudz sarežģītāka. Daži visbiežāk novērotie ierobežojumi ir saistīti ar problēmām studentu motivācijas procesā, trūkst personīgas sociālas komunikācijas, nav pietiekamu zināšanu par to, kā pārvaldīt IKT rīkus, ir slikts vai nepietiekams savienojums, īpaši lauku rajonos, vai mācību materiāls un personāls ir "garlaicīgs" vai nepievilcīgs. Dažas no šīm problēmām var atrisināt ar tehnisku palīdzību, taču citas ir cieši saistītas ar cilvēku dabu un kultūras ieradumiem.

Šī ir tā vieta, kur parādās Mentora koncepts - kā alternatīva daudzu šāda veida faktoru un ierobežojumu, kas saistīti ar IKT atbalstītu tālmācību un e-apmācību (TEA) risināšanai. Vārda izcelsme nāk no Homēra "Odisejas", un koncepts ir ticis izmantots jau no antīkajiem laikiem līdz pat mūsdienu modernajam biznesam un apmācībām. Kā koncepts tas ir ļoti populārs anglosakšu pasaulē, vārda nozīme ir “personīgas attīstošas attiecības, kurās zinošākā vai vairāk pieredzējusi persona palīdz un sniedz padomus mazāk zinošai vai mazāk pieredzējušākajai personai”¹.

1.2. Mentora koncepts tālmācībās un e-apmācībās

Piemērots IKT atbalstītas Tālmācību un E-Apmācību (TEA) konceptam, šis koncepts iemanto daudz praktiskāku saturu, kas ir saistīts ar mācīšanas un mācību procesa atbalstu. Tas ir tēls un loma, kas atrodas "starp" studentu, apmācību institūciju un skolotāju-uzraugu. Uzsvārs tiek

¹ Sīkākai informācijai par Mentoringu, apmeklējiet <http://en.wikipedia.org/wiki/Mentorship>

likts uz individuālu un personisku šķēršļu likvidēšanu apmācību procesā, taču neiejaucoties kursa vai darbības saturā.

Mentori var rīkoties kā individuāli, specializēti PIA vienības profesionāļi vai ārštata darbinieki. Viņi var ietilpt apmācību komandā, tikt īpaši nodarbināti specifiskai apmācību darbībai vai piederēt pie organizatoriskām struktūrām, tādām, kā Telecentri. Būtu vēlams, taču nav nepieciešams, lai mentors un skolotājs-uzraugs būtu dažādas personas - jo īpaši īsās apmācību aktivitātēs, un mazākās PIA vienībās "spraudņa" mentora kvalifikācijai jābūt pietiekamai vai tai vismaz jābūt lietderīgai.

KURŠ IR IESAISTĪTS MENTORINGĀ

Mentoringā ietilpst dažādi mācīšanas/mācīšanās procesa elementi un savstarpēji komunicējošas iesaistītās puses. Mentors atrodas "starp" tiem visiem.

2.1. Students

Tālmācībā un e-apmācībās studenti ir fiziski izolēti viens no otra. Ja apmācības tiek organizētas slēgta saraksta dalībniekiem, viņiem ar citiem grupas dalībniekiem būs tikai virtuāls kontakts. Citās apmācību situācijās ir pat iespējams, ka students mācās pilnīgi patstāvīgi.

Kur vien iespējams, jo īpaši lauku rajonos, būtu jāveicina apmācību **grupas**. Ir novērots, ka tās palīdz rūpēties par dalību, uzturēt motivāciju, un, saistībā ar apmācību tēmu, tās pat var būt vitāli svarīgas konkrētu prasmju un spēju iegūšanai.

2.2. Pasniedzējs / skolotājs

Šī persona ir atbildīga par zināšanu nodošanu, kas ir jebkuru apmācību objekts. Tā komunicē ar studentiem, taču šīs personas kvalifikācija ir vairāk orientēta uz saturu, nevis uz mācību procesu.

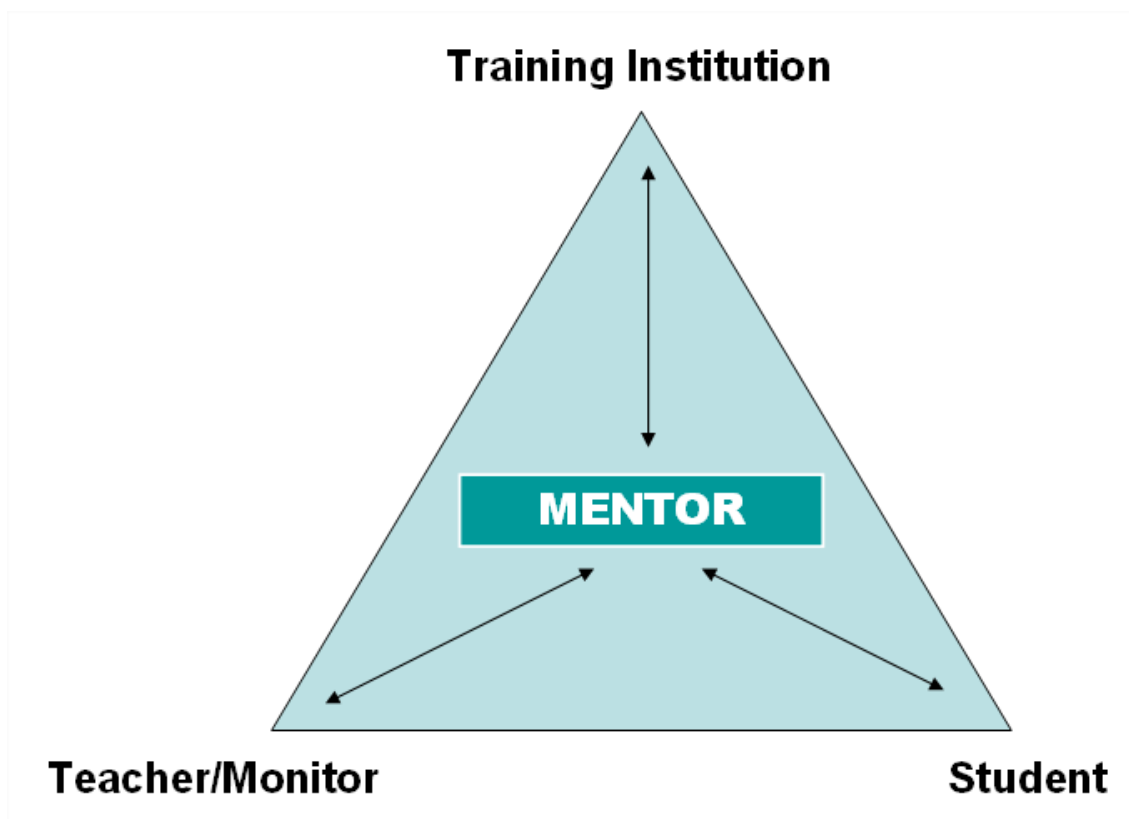
2.3. Apmācību iestāde

Tā ir iestāde, kas organizē apmācību procesu. Tā var būt gan sabiedriska, gan arī privāta iniciatīva: PIA skolas, universitātes, pieaugušo akadēmijas, specializēti apmācību centri un jebkuras citas institūcijas, kas nodarbojas ar apmācību. To intereses ir: apmācību kvalitāte, maksimāls apmācības veiksmīgi pabeigušo studentu skaits, un efektīva to resursu izmantošana.

2.4. Mentors

Mentors ir profesionālis, kurš strādā, lai sniegtu atbalstu apmācību grupām vai studentiem. Vienlaikus viņš arī:

- izveido, uztur un izmanto personīgu komunikāciju ar studentiem;
- strādā kopā ar konsultantiem;
- darbojas saskaņā ar Apmācību iestādes politiku, un parasti tiek nodarbināts, lai optimizētu viņu intereses.

MENTORS - SĪKĀKS PASKAIDROJUMS

3.1 Kas ir mentors?

Vārdnīcas definīcija vārdam "mentors" ir – „uzticams padomdevējs vai gids”. Kā jau minēts, konceptā tiek lietots vārds, kas aizgūts no vīra, kuram Odisejs uzticēja sava dēla Telemaha (Telemachus) skološanu.

3.2 Izpratne par to, kas ir mentoring.

Mentoring ir saistīts ar konsultāciju un apmācību, un tajā mentors sniedz zināšanas un atbalsta izglītojamo mācību procesā. Taču pastāv būtiskas atšķirības tajā, ka mentors nav noteikts konkrētam studentam, un tā nav pozīcija, kurai kāds var pieteikties. Cilvēki kļūst par mentoriem citiem, kad tie uzticas viņu padomiem un viedumam. Mentors var dalīties savās zināšanās, un palīdzēt studentam atrast savu ceļu mācībās. Mentors var mācīt, bet var arī nemācīt kādas specifiskas lietas, taču vissvarīgākā mentora loma ir mācību horizonta pārskats, studenta atrašanās vieta tajā un uzņemšanās viņu šajā ceļā vadīt.

3.3 Kurš var kļūt par mentoru un kāpēc?

Cilvēki var kļūt par mentoriem caur savām attiecībām ar izglītojamajiem, un vissvarīgākais elements šajās attiecībās ir uzticība. Mentoram ir jāpiemīt līdera īpašībām, viņam ir jābūt spējīgam redzēt dažādas alternatīvas esošajā situācijā, jābūt atjautīgam gan sniedzot pieeju zināšanām, gan arī komunikācijā. Mentors sniedz atbalstu, tomēr viņš ir prasīgs pret studentu, mācīšanās ir personīgs process, par kuru galarezultātā ir atbildīgs pats students.

3.4 Ko var sagaidīt no mentora?

Mentors ir persona, kas satur kopā tīklu, persona, kura rūpējas par kontaktiem un uzņemas iniciatīvas meklējot tādas apmācības, kādas grupai ir nepieciešamas. Mentora loma ir rīkot tikšanās, veikt zvanus tikšanās laikā, un darīt to tā, lai iesaistītu visus projektā iesaistītos izglītojamos. Mentors pieņem arī uzticamā padomdevēja lomu tiem studentiem, kuriem ir nepieciešama viņa vai viņas vadība. Ir iespējams, ka apmācību grupā par mentoriem attīstās viena vai vairākas personas, un tādā gadījumā ir svarīgi to uztvert kā dabīgu procesu grupas dzīvē, nevis kā konkurenci, bet gan kā spēju un interešu dažādības zīmi grupā.

MĀCĪBU VIDE

4.1 Elastīga mācību vide

TEA pēc noklusējuma, salīdzinājumā ar tradicionālām klātienes apmācībām, ir elastīga: tai nav nepieciešama fiziska telpa, laika grafiki ir atvērti (izņēmums varētu būt kādas specifiskas daļas), un mācību progress var tikt brīvi noteikts noteiktā apmācību laika periodā.

Tomēr mācīšanās ir gan individuāls, gan arī sociāls process. Ir svarīgi, piemēram, lai būtu iespēja apmainīties ar idejām, uzklaut citus un vispār apspriest mācības ar citiem. Tādēļ mācību atmosfērai ir jābūt tādai, kas veicina informācijas kopīgošanu un mācīšanos. Tradicionālā mācību vidē tas notiek *aci-pret-aci*; TEA vidē tāda veida kontakts (ja tas vispār ir iespējams) ir virtuāls – tas notiek ar IKT starpniecību. Tas ne tikai rada jaunus kontaktēšanās un dalības kontroles izaicinājumus, bet ir arī vitāli svarīgi studentu motivācijai un dalībai mācību procesā.

Otrā galējībā tas var novest pie izolācijas un mācību pamešanas. Tas ir īpaši labi novērojams gadījumos, kad studentam nav pieredzes ar IKT vidi, TEA kā tādu vai, ja ņemot vērā sociālo kultūrvidi, no kuras students nāk, motivācijas vai mācīšanās panākšanai ir nepieciešama personīga komunikācija. Tipisks šāda veida gadījums ir lauku sabiedrības, kur personīgajai komunikācijai ir liela nozīme jebkurā sociālā procesā un attīstībā.

4.2 Virtuālā vide salīdzinājumā ar klātienes vidi?

Vistīrākajā TEA formā apmācībās nav pat viena brīža, kad konsultanti un studenti reāli satiekas: viss process no pirmā kontakta līdz diploma saņemšanai notiek ar IKT vai līdzīgas vides starpniecību. Iepriekš ir novērots, ka daudzos gadījumos tas rada nopietnas problēmas tā vienkāršā iemesla dēļ, ka students šādā veidā "nefunkcionē".

Mentora konceptam ir divas dimensijas:

- mentors nodrošina "cilvēcisko saskarni" – pat tad, ja tā ir tikai virtuālā līmenī - kura sākotnēji ir / tika pazaudēta tīrā TEA vidē
- mentora tuvums studentiem (vai viņa spēja pārvietoties teritorijā) rada iespēju rīkot personīgas studentu tikšanās. Būtu jāpanāk vienošanās par minimālo šādu tikšanos skaitu, atkarībā no apmācību ilguma.

4.3 Tehniskie aspekti mentoringam TEA vidē

Esošās TEA sistēmas un platformas ir balstītas uz divdimensiju apmācībām, kurās ir iesaistītas tikai divas puses - students un pasniedzējs. Pievienojot šai struktūrai mentoru ir nepieciešamas vairāki pielāgojumi:

- apmācībā un apmācību materiālos - mentoram ir ne tikai jābūt speciālistam jebkurās apmācības darbībās, viņam arī jābūt "kontaktēšanās un ieejas punktam" apmācību programmas struktūrā un kontekstā;
- izmantotās elektroniskās platformas iespējās. Daudzas PIA institūcijas vēl aizvien izmanto platformas ar ļoti nedaudziem (vai neērti lietojamiem) interaktīvajiem elementiem: tie, savukārt, ir vissvarīgākie mentoringa procesā, un, ja to nav, tad tādi ir jāievieš. Dažas bieži vien izmantotas sistēmas, tādas kā Moodle, tās integrē pēc noklusējuma;
- jāievieš īpaši definētas piekļuves tiesības mentoram;
- jāveic struktūras un apmācību programmu modulācijas pārskats (skat. augstāk - jāpiedāvā personīgas tikšanās iespēja)

Cits izaicinājums, kas tika novērots šīs testēšanas laikā, ir integrācija ar ārējiem tiešsaistes komunikācijas rīkiem, tādiem kā sabiedrisko mediju tīkli (Facebook). Tie ir ne tikai daudz intuitīvāki un studentam draudzīgāki, kā rīki, kas ir iekļauti lietotajās platformās, bet svarīgāks par visu ir tas, ka studenti tos jau izmanto savā ikdienā.

Ir pieejams atsevišķs šī projekta rezultātā radīts dokuments:

"Vadlīnijas mācību materiālu adaptācijai e-apmācībām ar mentora atbalstu".

STUDENTS

5.1 "Palīdzi cilvēkiem tur, kur viņi atrodas"

Tas bieži vien tiek aizmirsts, taču pamatā tas ir likums jebkādi pedagogiskai darbībai: individuālām personām ir noteikts attieksmju, apdāvinātības, gaidu, sociālās uzvedības utt. līmenis, kas apmācību sākumā ir jāņem vērā kā "nulles punkts". Ja šis aspekts netiek ņemts vērā, komunikācija netiek izveidota, un tā rezultātā studenti zaudē interesi, gūst vilšanos un

pamet apmācības. Tas ir sarežģīti jau tradicionālajās klātienas apmācību grupās - vēl jo sarežģītāk tas ir tad, kad kontakts ir tikai virtuāls.

Studentiem, kuri piedalās TEA apmācībās, būtu jāiziet kāda pamata atlase pirms viņi tiek uzņemti apmācību programmā. Gadījumā, ja viņiem nav pietiekošas zināšanas apmācību uzsākšanai, ir jāpiedāvā "izlīdzinošais kurss", lai palīdzētu sasniegt nepieciešamo zināšanu līmeni. Mentori šajā procesā var tikt iesaistīti saistībā ar šādu trūkumu noteikšanu vai arī saistībā ar risinājumu/īpaša atbalsta piedāvāšanu šādiem indivīdiem.

Studentam būtu noderīgi koncentrēt savu uzmanību uz kādu priekšmetu - piemēram, uz prasmī, kuru students vēlas apgūt, vai kādu informāciju, kuru viņš vēlas iegūt. Mentors palīdzēs mācekļiem nodēfinēt šo specifisko individuālo aspektu, kas sniegs vislielāko motivāciju apmācību laikā.

Ir ļoti svarīgi arī tas, lai studenti stiprinātu savu pašpārliecinātību - bieža problēma, kas noved pie pasīvas attieksmes, tādas kā - bailes uzdot jautājumus, ja kaut kas no apmācību satura netiek saprasts, vai vienkāršu problēmu gadījumos TEA vidē.

5.2 Students

Students ir persona, kas apņemas mācīties un tiekties uz izaugsmi. Tas ir pavisam vienkārši. Viņa/viņš var būt vai nebūt iesaistīts formālā izglītības programmā.

Veiksmīgai apmācību norisei ir trīs galvenie punkti: attieksme, laiks un apstākļi. Studentam ir jābūt pozitīvai attieksmei pret uzdevumu, tam ir jāuztver tas kā svarīgs un jābūt vēlmei tajā iesaistīties. Studentam ir jāatrod laiks mācībām, kas nozīmē to, ka viņam ir jāpievērš uzmanība tam, kā viņš tagad izmanto savas stundas un dienas, un nepieciešamības gadījumā jāveic reorganizācija. Gan fiziskie, gan sociālie apstākļi var veicināt vai kavēt viņu mācību procesu.

Studentiem

- ir jāatrod laiks mācībām - tas var nozīmēt to, ka būs jāatsakās no kaut kā tāda, ko viņi ir darījuši pirms tam (jānosaka jaunas prioritātes);
- ir jādomā par lietām un problēmām, par kurām viņi nav domājuši agrāk - viņu intereses var mainīties. Tas var radīt konfliktus - vai viņi ir tam gatavi?
- būs jāmoka savas smadzenes, viņiem var nākties smagi domāt, un atbildes nenāks viegli - tas nozīmē, ka viņi izaicinās paši sevi;
- būs jautri - ja mācības ir tikai drūms process, tad kaut kas nav kārtībā.

5.3 Ko mentors var panākt?

Pie augstākminētajiem apstākļiem mentors palīdz sasniegt veiksmīgu mācību rezultātu katram no saviem studentiem. Cilvēki mācās dažādos veidos. Daži studenti ir pieraduši, ka viņiem saka, kas jādara. Ja šīs mācības būtu tādas kā skolā, tad sākumā būtu grūti "aizmirst" šādu uzvedību: šādā gadījumā mentoram ir jāpalīdz iesaistīties ar paša iniciatīvu. Citi var būt hiperaktīvi un ar noslieci būt netoleranti līderi ar spēcīgiem viedokļiem. Tā var būt arī jebkāda cita personīga situācija, kurā students var negatīvi ietekmēt apmācību progresu un/vai tos, kas tajā piedalās.

Jebkurā gadījumā: **brīnumi ir iespējami**. Mentors var asistēt studentus, lai to darītu, viņam ir jāizmanto tehnikas un spējas, kas saistītas ar empātiju, dinamiskuma veidošanu vai pat mārketingu. Taču vienmēr var pienākt brīdis, kad nekas no šī visa nedarbojas, un students būs "apmaldījies" apmācību procesā.

5.4 E- MENTORINGS

Mentoram ir jābūt spējīgam "iejusties" konkrētā TEA apmācību situācijā un pie tiem dalībniekiem, ar kuriem viņam jāstrādā. Pirms tiek uzsāktas apmācības ir jānedefinē sekojoši e-mentoringa aspekti:

- zināšanas par izmantojamo elektronisko platformu: daudzi jautājumi un problēmas rodas saistībā ar šo aspektu;
- jānedefinē komunikācijas biežums ar dalībniekiem;
- jāveic koordinācija un komunikācija ar pasniedzējiem;
- organizācija: specifiski komunikācijas laiki, minimālais atbildes kavējums, piekļuve IKT rīkiem;
- studentu klātienes tikšanos plānošana (ja tādas vispār ir);
- jāuzstāda ierobežojumi jebkuras puses elektroniskajam vai tālrunu kontaktam.

5.5 Mentoringa dzīves cikls

Mentoringa dzīves ciklam ar augstāk norādīto etapu secība. TEA situācijās tas viss ir ārkārtīgi teorētiski, jo lielāko daļu no šiem elementiem ārēji nosaka PIA institūcija, kura šīs apmācības organizē. Tomēr šo secību ir svarīgi paturēt prātā, īpaši pie ilgākām apmācībām, kur var izveidoties spēcīgas personīgās attiecības: visiem iesaistītajiem ir jāapzinās, ka viņi tās izbeidz vienlaikus ar apmācību beigām.

5.6 Mentoru priekšrocības

Mentoring ir divpusējs process: no tā labumu gūst ne tikai students, bet arī mentors. Tas sniedz jaunas iespējas personīgajai izaugsmei un attīstībai:

- attīsta komunikācijas spējas;
- palīdz labāk organizēt laiku;
- rada pozitīvas emocijas, tādas kā prieks un laime;

MENTORINGAM NEPIECIEŠAMĀS PRASMES

6.1 Virtuālās mācību platformas pārvaldīšana un izmantošana

TEA pēc noklusējuma izmanto virtuālu (elektronisku) apmācību platformu, kurā notiek visas aktivitātes, kas ir saistītas ar apmācību procesu, cita starpā:

- ielogošanās un iepazīstināšana ar lietotājiem;
- satura prezentēšana;
- komunikācija starp studentiem, pasniedzējiem, PIA institūciju un mentoru;
- apmācību laikā izpildāmie/atrisināmie testi un uzdevumi;
- interaktīvie elementi, tādi kā tērzēšana, forumi vai tvīti.

Atkarībā no studentu iepriekšējās pieredzes ar šādu virtuālu vidi, jautājumu un problēmu risināšana, kas ir saistītas ar to, kā izmantot tā funkcijas, būs visbiežākais mentora uzdevums, vismaz pašā apmācību sākumā. Tādēļ mentoram ir jābūt labām zināšanām par izmantojamo virtuālo platformu, vismaz tādā līmenī, lai viņš varētu kontrolēt visu, kas ietilpst "Lietotāja rokasgrāmatā".

6.2 Komunikācija e-vidē

Internets katru dienu maina mūsu pasauli arvien spēcīgākos un pārsteidzošākos veidos. Digitālās vides, tādas, kā sociālie mediju tīkli ir kļuvuši par vissvarīgāko komunikācijas vietu. Slēpšanās vai informācijas manipulācija kļūst arvien sarežģītāka vai pat neiespējama. Tavi atbalstītāji un ienaidnieki savu attieksmi var izteikt sociālajos tīklos, blogos, utt. Tu vari satuvināties ar savu mērķa auditoriju un saņemt tūlītēju reakciju - viedokļus, pārmetumus, novērtējumu. Digitālā vide ļauj koplietot informāciju ārkārtīgi īsā laikā. Svarīgas ziņas, ar

ilustrētiem attēliem un video, sasniedz saņēmēju ģeometriskā progresijā. Internets ļauj cilvēkiem, kuriem ir vienādi uzskati, veidot savas ietekmes grupas, un veikt atbalstošas vai noraidošas darbības.

Mentoram ir jābūt spējīgam saprast šīs iespējas un pielietot tās apmācību procesā, kurā viņš ir iesaistīts. Tajā ietilpst sekojošas spējas:

- rakstītprasme (faktu un instrukciju sniegšana skaidrā, vienkāršā veidā un saprotamā valodā);
- e-pastu sastādīšana;
- komunikācijas rīku izmantošana, tādu kā forums, tērzēšana, īsziņu sūtīšana (Skype, MSN), apkārtraksti, blogi, tvīti, utt. ;
- sociālo mēdiiju tīkli (Facebook, LinkedIn vai līdzīgi);
- specifiskas tehnikas komunikācijai virtuālajā vidē - īpaši tādas, kas aizstāj ķermeņa un sejas valodu (= virtuāli veidi kā izrādīt un saņemt sajūtas un emocijas).

6.3 TEA apmācību sociālās un kultūras vides izpratne

Apmācību kursa mentorings studentiem ar akadēmisku kvalifikāciju pilsētās ir pilnīgi atšķirīgs no mazu lauksaimnieku grupas mentoringa lauku rajonos. Rīki un tehnikas var būt līdzīgi, taču to pielietojums var mainīties no vienas galējības līdz otrai. Piemēram, abi izmantos to pašu e-apmācību platformu, taču, kamēr pirmajā gadījumā studenti visticamāk jau būs saskārušies ar šādu vidi, otrajā dažiem dalībniekiem tā būs vispār pirmā reize, kad viņi ar ko tādu saskarsies.

Citi aspekti, kuriem būtu jāpievērš uzmanība un jāņem vērā ir:

- uzstādīšana un pieejamais aprīkojums, neatkarīgi no tā vai tas ir privātmājās vai telecentrā;
- laika grafiku savietojamība ar darbalaiku;
- savienojums;
- studentu/apmācāmās grupas sociālie, kultūras un komunikāciju ieradumi;
- motīvi, vajadzības, gaidas vai personīgie mērķi studentiem, kuri piedalās apmācībās.

6.4 Mācību stili

Katra persona ir atšķirīga, un ir pieradusi pie citāda zināšanu iegūšanas stila. Ikvienā TEA apmācību kursā mentoram būs jāpieredz vairākas no tām. Lai saprastu problēmas, kuras var rasties, un varētu tās risināt, ir svarīgi lai būtu konceptuāla izpratne par Mācību Stiliem.

Pastāv daudz un dažādu mācību stila modeļu - daži koncentrējas uz personīgajām īpašībām un studentu attieksmēm, citi vairāk uzmanības pievērš mācību procesa daudzdimensiju pieejai, utt. Neviens no tiem neiederas visās iespējamajās TEA situācijās, parasti ir vienlaicīgi jāizmanto vairāki modeļi, atkarībā no konkrētā gadījuma. Labam mentoram vajadzētu būt vismaz pamatzināšanām dažos no šiem stiliem.

6.5 Mācīšanas metodes, stili un rīki

TEA ir ļoti standartizētas apmācības, salīdzinājumā ar "apmācībām klasē", kur metodoloģijas un satura adaptācija grupai ir daudz vienkāršāka, ja pasniedzējs ir pieredzējis. Jebkurai TEA darbībai ir jānodēfina un jānorobežo elementi, kuri tiks turpmāk izmantoti apmācībām, tās uzsākot. Modernās platformas un TEA vides, tādas kā Moodle, piedāvā plašu rīku un metožu klāstu, kurus var adaptēt jebkurām iespējamajām vajadzībām.

Mentoru integrācijai komandā ir nepieciešams, lai pasniedzēju, PIA institūciju un mentoru lomas mācību un uzraudzības procesā būtu skaidri noteiktas un norobežotas jau no paša

sākuma. Ja kursā tiek izmantota specifiska mācību metodoloģija, mentoriem tas ir jāpieskaņo savai darbībai un jāatbalsta - citādi studenti var apjukt.

Galū galā "mācīšanās" un "mācīšana" ir divas viena un tā paša procesa puses, kurām ir jānovied pie rezultāta, kas ir - labākas zināšanas, spējas, ieradumi vai jebkas cits, kas varētu būt apmācību mērķis.

Blakusesošā shēma sniedz vispārēju izpratni par to, cik efektīvas ir dažādās mācību un mācīšanas

formas. Mentori būs vairāk iesaistīti zemāko līmeņu atbalstā, kas vienlaikus ir arī vissvarīgākie fināla mācību rezultātiem.

6.6 Motivācija

Motivācija ir saistīta ar procesu, kas noskaidro, kontrolē un uztur noteiktu uzvedību. Tā var būt balstīta uz pamata vajadzībām, tādām kā ēšana un atpūta vai vēlamais priekšmets, mērķis, personas stāvoklis, ideāls; vai tā var tikt attiecināta uz kādiem mazāk redzamiem iemesliem, tādām kā altruisms, egoisms, morāle, vai izvairīšanās no morāles. Konceptuāli motivāciju nevajadzētu sajaukt ar gribasspēku vai optimismu. Motivācija ir saistīta, taču atšķirīga no emocijām.

Plašs teoriju un konceptuālu "motivācijas" definīciju klāsts pastāv, visbiežāk citētās biznesa un pārvaldes vidē ir Maslova motivācijas piramīda un "motivators - higiēnas faktors" Herberga metode. Pedagoģiskā kontekstā visbiežāk sastopamie ir - kognitīvais un uz gaidām balstītais koncepts.

Motivācija ir kritiska **mācību** sastāvdaļa. Mācīšanās motivācija "attiecas uz studenta vēlēšanos, vajadzību, vēlmi un nepieciešamību piedalīties un būt veiksmīgam mācību procesā". Tas ir tas, kas studentus iesaista akadēmiskās aktivitātēs, sniedz viņiem spēku censties, kad situācija kļūst sarežģītāka, un nosaka to, cik daudz viņiem jāmācās. Studenti, kuri ir motivēti kaut ko mācīties, mācībām izmanto daudz kognitīvākus procesus. Motivācija kaut ko darīt var izpausties dažādos veidos. Tā var būt personības īpašība vai stabila ilgstoša interese par kaut ko.

Tradicionālajā klātienē apmācību procesā, motivāciju var novērot un ietekmēt ar tiešu pasniedzēja darbību vai ar individuālās grupas dinamikas palīdzību, kura rada **"Emocionālu saikni"** ar mācību grupu. TEA apmācībās tas ir gandrīz neiespējami, jo šeit personīgā saskarsme ir ierobežota līdz rakstīšanai vai, labākajā gadījumā, līdz elektroniski pārraidītai balsij un attēlam; grupas dinamiku ir grūti izveidot un jebkurā gadījumā ir grūti uz balstīties uz brīvprātīgu studentu dalību vai citu studentu uzticēšanos. Emocionālā saikne TEA vidē ir tikpat svarīga kā nedaudzie darbības rīki vai metodes, kas līdz šim ir bijuši pieejami: izpētes nākotnes jomā. No dažiem nedaudzajiem Labākās Prakses gadījumiem, kurus var atrast, šķiet, ka šo efektu tomēr visvairāk rada audzināšana un taustāmas intereses veicināšana, kā arī praktiska TEA realizācija.

Tādēļ TEA kursiem ir ne tikai jābūt efektīviem, bet tiem vienlaikus ir arī jābūt arī jautriem un tādām, ko uzskata par "lietderīgiem", lai iesaistītu mācekļus. Lai mentoru darbs būtu veiksmīgs, kritiska nozīme ir motivācijas tehnikām: motivācijas vai intereses trūkums visbiežāk atrastajā problēmā, vismaz 90% gadījumu ir tiešs vai netiešs iemesls apmācību pamešanai.

Mentoriem ir jābūt pamata sapratnei:

- par teorijām un pieejām studentu motivācijai;
- motivācijas principiem;
- motivāciju mācībām;

- mērķu uzstādīšanu;
- motivācijas faktoru laika plānošanu un stratēģijām mācību procesa laikā;
- kā uzlabot motivāciju mācīties;
- par specifiskiem trikiem, padomiem un tehnikām tiešsaistes / TEA studentu motivācijai.

ATPAKAĻSAITES SNIEGŠANA

Atpakaļsaitei ir būtiska nozīme izglītības un apmācību programmās. Tā palīdz studentam maksimizēt viņa potenciālu dažādos apmācības etapos, veicināt apzināšanos par stiprajām viņa pusēm un jomām, kurās būtu nepieciešams uzlabojums, kā arī identificē darbības, kas jāveic snieguma uzlabošanai.

Atpakaļsaite var būt neformāla (piemēram ikdienas tikšanās starp pasniedzējiem un studentiem vai praktikantiem, līdziniekiem vai kolēģiem) vai formāla (piemēram kā daļa no rakstiska novērtējuma). Tā ir daļa no vispārēja dialoga vai saskarsmes starp pasniedzēju un studentu, tā nav vienvirziena komunikācija.

TEA apmācībās atpakaļsaite notiek ar virtuālās vides starpniecību. Kamēr tiešā reāllaika saskarsme un atbilde ir ierobežota līdz specifiskiem brīžiem (mācību stundas, grupu sesijas, tērzēšana), universālā piekļuve atsauksmēm jebkurā diennakts laikā sniedz iespēju daudz efektīvāk izmantot gan pasniedzēja, gan arī studenta laiku. Atsauksmes TEA vidē galvenokārt būs rakstiskā formā - tas var radīt lielu problēmu strādājot ar studentiem, kuri nav pieraduši komunicēt šādā veidā.

Mentoram atsauksmes sniegšana ir daļa no viņa vispārīgajām komunikācijas un motivēšanas prasmēm. Tas ir jāveic jebkurā apmācībā, ņemot vērā specifiskos nosacījumus, prasības un ierobežojumus, kādus rada mācību vide.

E-APMĀCĪBU SISTĒMA

Tiek pieņemts, ka visiem ir pamata izpratne par to, kas ir "Tālmācība" un "E-apmācības".

8.1 Ievads

E-apmācībai² ir pašaī sava metodoloģija. Tā atšķiras no tās daudzajiem priekšnoteikumiem gan pedagoģiskajā, gan tehnoloģiskajā jomā. Mēs varam teikt, ka šie apsvērumi ietekmē visas trīs asis, uz kurām atrodas e-apmācību risinājums, un pirms tādu apmācību uzsākšanas, kuras ietver sevi Mentora lomu, tās ir jāanalizē un jāpiemēro:

- tehnoloģijas platforma;
- saturs;
- pakalpojumi.

Viena no e-apmācību definējošām īpašībām ir tāda, ka tā piemēro 100% interaktīvu apmācību metodoloģiju, pateicoties bezgalīgajām interneta un datošanas vispārīgajām iespējām. Tā rezultātā mācību un satura uzņemšanas līmenis ir ārkārtīgi augsts, ja vien gan studentam, gan pasniedzējam ir pozitīva attieksme pret šo metodoloģiju, kurā abus atbalsta Mentors.

8.2 Tehnoloģijas platforma

Pirmais ķēdes posms bez šaubām ir tehnoloģiskā vide, kurā notiek apmācības. Šī vide tiek dēvēta arī par e-apmācību platformu, kas ir rīks, kas tiek izmantots aprīkojuma un lietojumprogrammatūru kombinēšanai, un kas piedāvā visas funkcijas, kas ir nepieciešamas apmācībai, kas ir balstīta uz internetu. Mūsdienās mēs varam atrast lielu platformu daudzumu, tomēr lielākajai daļai no tām ir ļoti līdzīgi elementi, tādi kā multimediju saturs, rīki, sinhronā vai asinhronā komunikācija (tērzēšana, e-pasts, forumi, utt.) un pārvaldīšanas rīki. Pēdējā gadījumā tāds pakalpojums, kas izmanto šādus rīkus, ir atkarīgs no noteiktā mērķa, t.i. studentu pārvaldes, satura pārvaldes, novērtēšanas un monitoringa, utt. Pēdējos gados ir sākti papildus izmantot arī citus rīkus vai interneta pakalpojumus (parasti versijas 2.0), un daudzos gadījumos tajos ir integrēta Mācību Pārvaldes sistēma (LMS) (piem. Youtube, Slideshare, Diigo, Twitter un Facebook grupas, utt.).

Par vienu no galvenajām e-apmācību priekšrocībām tiek uzskatīts tas, ka tās veicina izglītības demokratizāciju: visticamāk, ka apmācības būs pieejamas lielākam daudzumam studentu, likvidējot ģeogrāfiskās robežas. Nepastāv nekādi komunikācijas, ideju un pieredzes apmaiņas ierobežojumi, turklāt ir pieejams liels informācijas daudzums. Tātad tiem cilvēkiem, kuriem bija problēmas piekļūt apmācību procesiem to fiziskā stāvokļa dēļ, vai tādēļ, ka viņiem ir grūtības

² Tajās ietilpst arī "tālmācība" ar IKT-atbalstu, ja pilna apmācību procesa organizēšanai un ieviešanai tiek izmantota virtuālā platforma.

nokļūt līdz centram, kur notiek kursi vai tādēļ, ka nepietiek laika, utt., tagad ir pieejamas plašas mācību iespējas.

Cits ar e-apmācību tehnoloģiju saistīts aspekts ir platformas saskarnes dizains. Viena no e-apmācību raksturiezīmēm ir tehnoloģijas izveide intuitīvi uztveramā veidā, lai tā būtu vienkārša lietotājiem. Tādēļ, izveidojot e-apmācību platformu, tā jārada tāda, lai, izmantojot tās funkcijas, nevienam nebūtu nepieciešamas īpašas zināšanas.

Lai izmantotu **mentorus**, esošajai e-apmācību platformai parasti būs nepieciešams dažu aspektu pārvērtēšana, kas ir īsumā minēti sekojoši³:

- novērtēšana;
- atpakaļsaite / monitorings;
- plānošana;
- papildus dokumenti;
- komunikācijas rīki dažādām iekšējām un ārējām vajadzībām;
- multimediju saturs.

8.3 Satura kompozīcija

Satura kompozīcija prezentē lai arī nepieciešamu, taču nepietiekamu apstākli veiksmīgai apmācību norisei. Patiesībā mūsdienās mēs varam atrast daudz tādu kursu un interneta platformu, kuru atšķirība ir tikai tajā, kādas kvalitātes saturu tās piedāvā. Šī iemesla dēļ ir jā rūpējas, lai satura izstrāde atbilstu identificētajām apmācību vajadzībām, vienlaikus ņemot vērā studenta profilu.

Pastāv tendence attīstīt mazus, otrreizēji lietojamus modulus jeb apmācību vienības, kas var tikt kombinētas dažādos apmācību plānos un uz dažādām platformām. Tādā veidā katra "priekšmeta" apmācība var tikt kombinēta dažādās e-apmācību aktivitātēs, būtiski paplašinot apmācību iespēju diapazonu un amortizējot e-apmācību uzņēmumu darba izmaksas.

Balstoties uz augstākminēto, mēs varam atsaukties uz daudziem aspektiem, kas var tikt apskatīti satura izveidē, kur ir nepieciešama arī īpaša mentoru lomas izvērtēšana mācīšanas/mācību procesā:

³ Īpašs dokuments, ko arī ir izstrādājis Routes4, daudz sīkāk apskata adaptācijas vajadzības e-apmācību platformām un apmācību materiāliem mentoru izmantošanai

- satura atbilstība studentiem identificēto apmācību vajadzībām;
- izmantotās informācijas kvalitāte un kvantitāte;
- saturu nodrošinošo ekspertu reputācija un uzticamība;
- satura struktūra un organizācija.

Tomēr bez adekvāta e-apmācību satura ir jāizvērtē arī citas kritiskas īpašības: **interaktivitāte**.

Kā minēts iepriekš, pateicoties šai interaktivitātei mēs sasniegsim apmācības dinamiskā procesā kur no vienas puses, pateicoties motivatoru palīdzībai, būs vienkāršāk iesaistīt dalībniekus un, no otras puses, būs vieglāk uztvert saturu. To var paveikt pievienojot konceptuālas kartes, radot atraktīvu dizainu, pievienojot multimediju resursus utt., lai piesaistītu studentu uzmanību ar dažādiem mācību stiliem.

8.4 Satura struktūra

Neskatoties uz iespēju, ko piedāvā daži e-apmācību kursi, lai studenti varētu labāk uztvert mācību materiālu, paši izvēloties savu saturu, ir svarīgi nodrošināt loģisku struktūru, kas būtu balstīta uz noteiktu pedagoģisku modeli. Elementi, kas būtu jāapskata, jāpārskata un jāpiemēro mentoru vajadzībām ir šādi:

- didaktiskais gids;
- studiju ievads un orientēšanās tajās;
- saturs;
- vispārēji mācību materiāli, ieskaitot kopsavilkumus, testus un veicamos uzdevumus;
- vārdnīca;
- saistītie dokumenti.

8.5 Pakalpojumi / Iespējas

Trešā e-apmācību risinājuma ass ir pakalpojumu vai iespēju nozare. Šis termins attiecas uz infrastruktūru, kas ir radīta, lai pārvaldītu monitoringu un sniegtu atbalstu studentiem. Gluži tāpat kā ar platformas tehniskajiem aspektiem un saturu, arī šis aspekts ir viens no apmācību veiksmes vai neveiksmes faktoriem. Pat vairāk - pakalpojumu un iespēju diapazons, tāpat kā arī tas kā tie tiek organizēti un piemēroti ir tas, kas mūsdienās atšķir tirgū pieejamos tehniskos risinājumus. Neviens no tiem līdz šim nav piedāvājis Mentora atbalstu. Tomēr to parasti var panākt konfigurējot dažādus pakalpojumus.

Šajā kategorijā mēs norādām vairākus elementus, kuri noteikti jānedefinē un jākonfigurē pirms apmācību procesa uzsākšanas, tādi, kā piemēram:

- Teleapmācību pakalpojums (pasniedzēja/studenta un mentora/studenta proporcija, saskarsmes veidi ar studentiem, apmācībās izmantotā metodoloģija, novērtēšana)
- Studentu pārvaldības pakalpojums
- Pārvaldības pakalpojumi ar īpašām piekļuves tiesībām mentoriem

Atkarībā no apmācību satura izveides, studenti var augstu novērtēt noteiktus papildpakalpojumus. Piemēram, ja mūsu kursu mērķa grupa ir jauni cilvēki, kuriem vēl nav izdevies atrast darbu, kā lielisku bonusu šajosursos varētu iekļaut darbu piemeklēšanas pakalpojumu, utt.

MENTORINGA KONTEKSTS E-APMĀCĪBU VIDĒ

Iepriekšējās lappusēs mēs paskaidrojām aspektus, kuri ir jāņem vērā, PIA iestādei apsverot iespēju ieviest "Mentora" lomu to esošajās vai jaunajās TEA apmācībās. Šajās pēdējās lappusēs mēs apskatām saturu, kurā mentors tiks iekļauts esošo apmācību gaitā.

9.1 Ievads

E-apmācību risinājumi notiek attālināti un tehnoloģiskā vidē, taču tajos ir iesaistīti dzīvi cilvēki: mēs nedrīkstam aizmirst tādus aspektus kā interaktivitāte, komunikācijas sistēmas, mācību vide, utt. Īstais "attālums" parādās, un iegūst negatīvu ietekmi tad, kad studentam cauri apmācību procesam nākas doties vienam pašam. Lielākajā daļā gadījumu šādi apstākļi nav atkarīgi no mācīšanas tipa, bet gan no pedagoģiskās struktūras, kas ir balstīta uz apmācību programmu.

E-apmācību metodei ir unikālas īpašības, kas būtiski atšķiras no klātienē apmācībām un tradicionālās tālmācības. Kad tās tiek piemērotas vidēji augstā līmenī, pilsētas kontekstā, iespējams, ka nav nepieciešama (vai ir samazināta) vajadzība pēc dzīva cilvēka atbalsta un kontakta; tomēr tā nav vienmēr, jo studentu sākotnējais līmenis ir zems vai viņu sociālie kultūras ieradumi un ierāžas nav balstīti uz anonīmu, bet gan "aci-pret-aci" saskarsmi. No otras puses, pasniedzēji ir speciālisti savā profesionālajā laucīnā, taču ne vienmēr viņiem ir nevainojamas prasmes cilvēku savstarpējā saskarsmē un komunikācijā.

Šeit nāk talkā Mentors.

9.2 Izglītības faktori

Kad mēs apsveram domu veikt apmācības e-vidē, mums ir jāizvērtē daudzi mainīgie lielumi, kuri ietekmēs satura uztveres līmeni un tam sekojošu veiksmīgu apmācību norisi. Šie mainīgie lielumi var tikt specificēti sekojoši:

- Mūsu mērķis: studenta profilam ir nepieciešams pielāgot tehnoloģiskus un cilvēciskus resursus.
- Pasniedzēja-skolotāja spējas: ne tikai mācīt priekšmetu, bet arī jaunus informācijas apstrādes veidus, pedagoģiskos principus un tehnoloģisko vidi, kurā apmācības tiks veiktas.
- Metodoloģiskie aspekti.
- Tehnoloģiskā vide.

- Mācīšanas-mācīšanās procesa efektivitāte.
- Zināšanu uzņemšanai, nodrošinot satura attēlojumu, sniedzot līdzīgas struktūras, ir jābūt ātrai un loģiskai.
- Jāpalielina studentu motivācijas līmenis.
- Jāatbalsta apmācību process vizuālajā mācību vidē, jo tas ir veids, kādā students spēj saglabāt savus kognitīvos resursus un fokusēties uz satura uzņemšanu.

9.3 Mācīšanās teorijas

Mācīšanās teorijas cenšas aprakstīt to kā notiek mācīšanās. E-apmācību jomā visvairāk pieņemtās teorijas tiek sauktas par "Uzvešanos un programmētu apmācību", kā arī par "Konstruktīvismu". Tomēr, eksperti neuzdrīkstas izvēlēties tikai vienu no divām teorijām, viņi drīzāk iesaka izmantot šo abu kombināciju, piedāvājot jaukta tipa modeli.

a) Konstruktīvista teorija. Šī teorija ir balstīta uz diviem priekšnosacījumiem:

- mācīšanās procesam ir jēga tikai tad, ja studenti apkopo idejas un zināšanu shēmas, kuras viņiem jau ir, ar jaunām.
- pasniedzējam ir būtiska loma studentu mācību procesā, pielāgojot saturu individuālām vajadzībām.

Tomēr teorija fokusējas uz to, kā pasniegt un organizēt saturu, iesakot struktūru, kas būtu saistīta ar saturu augošā sarežģītībā un sekmētu jēgpilnu mācīšanās procesu.

b) Uzvedības teorija. Šī teorija iesaka sekojošas vadlīnijas:

- Mācību mērķu attīstību.
- Kārtīgu struktūru saturam, kuru pasniedzējs vēlas pasniegt.
- Informācijas sakārtošanu mazos satura blokos.
- Pastāvīgu studentu atbilžu novērtēšanu, lai nodrošinātu to, ka students apgūst nepieciešamās zināšanas pirms dodas uz nākamo līmeni.
- Pastāvīgu atpakaļsaiti un pozitīvu vēlamu atbilžu sniegšanas nostiprināšanu.
- Sekošanu studentiem, sistemātiskai sekošanai viņu mācību ātrumam.

Abi modeļi sniedz interesantus aspektus - vislabākā izvēle ir paņemt pozitīvos punktus vienam no otra. Piemēram, uzvedības perspektīva ir ļoti noderīga organizatoriskiem nolūkiem, t.i., saistībā ar apmācību struktūru, novērtēšanas vadlīnijām, utt. No otras puses, konstruktīvisma teorija norāda uz dažām ļoti ieteiktām vadlīnijām, saistībā ar akadēmiskiem aspektiem, tādiem kā grupas aktivitāšu definēšana, saskarsmes formas starp procesā iesaistītajām pusēm, utt.

E-apmācību vidē un, salīdzinot ar tradicionālajām "aci-pret-aci" apmācībām, ir jāizvērtē vairākas izmaiņas mācību konceptā, kā arī studentu un pasniedzēju lomās:

- Individualizētas apmācības, kas atbilst individuālām vajadzībām.
- No lekcijas, kas ir balstīta uz pasniedzēja darbību, mēs pievēršamies konstruktīvista pieejai, kas ir vērsta uz studentu mācīšanos.

- Studentiem ir lielāka atbildība un iesaistīšanās savā mācību procesā.
- Novērtējumā tiek ņemts vērā viss mācīšanās process, īpašu uzsvaru liekot uz studenta progresu un centieniem.
- Pielāgotas apmācību programmas, kas ir adaptētas atbilstoši studentu interesēm un vajadzībām.
- Vizuālās un verbālās domāšanas integrācija - saturs tiek pasniegts dažādās formās, vienlaikus palīdzot saprast un uztvert attīstītos konceptus.
- Sadarbības struktūra, kurā notiek mācības, veicina komandas darbu.
- Iespēja rēķināties ar individuālu mācību tempu, dažādiem satura uzņemšanas veidiem, utt.

9.4 Pieaugušo motivācija mācību procesiem

Mācību procesā vienlaikus nepieciešama gan grupas, gan arī individuālā motivācija. Pirmais atsaucas uz apmācību nepieciešamību vai pieprasījumu, pateicoties izmaiņām ražošanas modelī, sabiedriskajās vērtībās, lomās, kuras mēs spēlējam utt. Tas ir radījis nepieciešamību pēc mūžizglītības, jo profesionālo pienākumu izpildei ir nepieciešams augstāks prasmju līmenis. No otras puses, no individuālas motivācijas viedokļa tas nozīmē to, tiek sagaidīts, lai cilvēki spētu atbilst dažādām sociālajām un profesionālām vajadzībām.

Kopumā mēs varētu teikt, ka pieaugušie meklē e-apmācību kā veidu, kā tikt galā ar nodarbinātības un sociālajām pārmaiņām, paturot prātā nepieciešamību taupīt laiku un pūles. Balstoties uz to, mūsu centieni būtu jāvirza uz to, lai mūsu izveidotās apmācības patiešām atbilstu problēmām, kuras studenti vēlas risināt.

9.5 Priekšnoteikumi e-apmācību metodoloģijai ar mentoru atbalstu

Metodoloģija atsaucas uz sekojošiem priekšnoteikumiem:

- Kaut kā apgūšana notiek, pateicoties mācīšanās pieredzei.
- Interpretācija ir personīga, tātad tajā nav ne kopējas, nedz arī objektīvas realitātes.
- Mācīšanās ir aktīvs process. Attieksmes aspekts ir galvenais faktors, lai sasniegtu apmācību mērķus.
- Mācīšanās ir sadarbības process, kas nozīmē to, ka to uzlabo vairākas perspektīvas.
- Zināšanas atrodas reālajā dzīvē, un tā ir tā vieta, kur šim mācīšanās procesam būtu jānotiek.
- Smadzenes ir paralēls procesors, kurš spēj tikt galā ar daudziem stimuliem vienlaicīgi.
- Mācības notiek gan apzināti, gan neapzināti.

Ņemot vērā augstākminēto, apmācību produkti, kas ir izveidoti ar šīs metodes palīdzību tiek raksturoti sekojoši:

- **Multimediju izmantošana.** Saturu var pārtulkot ar dažādiem multimediju elementiem, tādiem kā - teksts, grafiskā izvade, audio, video, utt. - iesaistot dažādus stimulus.
- **Atvērta sistēma.** Studenti var brīvi pārvietoties izglītojošajā vidē, virzīties uz priekšu katrs savā tempā un izdarīt paši savas izvēles.
- **Hiperteksta izmantošana.** Tas palīdz radīt materiālus, kas ir pielāgoti dažādiem līmeņiem, studentu attieksmēm un spējām, ar izvēles iespēju radīt pašiem savu nozīmi.
- **Interaktivitāte.** Apmācību materiāliem, kas tiek izmantoti e-apmācībās, ir interaktīvs raksturs, kas ļauj lietotājam ieņemt aktīvu lomu saistībā ar darba ātrumu un līmeni.
- **Sinhronās un asinhronās komunikācijas rīki.** Studenti var piedalīties reāllaika uzdevumos vai darbībās, lai kur viņi arī nebūtu, vai veikt šīs aktivitātes individuāli konkrētā laika periodā.
- **Pieejamība.** Nepastāv nekādi ne ģeogrāfiski, nedz arī laika ierobežojumi, ņemot vērā to, ka students ir tas, kurš nolemj, kad viņš vēlas pieslēgties mācībām. Tomēr, mums ir jāapzinās, ka tas vēl nav reāli iespējams daudzās pasaules daļās, kā arī lielā vairumā Eiropas lauku teritoriju, kur interneta savienojums vēl aizvien ir slikts.
- **Pastāvīga pasniedzēju klātbūtne.** Viņiem nav obligāti jāatrodas tajā pašā ģeogrāfiskajā rajonā, kurā kurss tiek pasniegts.
- **Monitorings.** Studentu attīstības klātienēs uzraudzība viņu mācību procesā tiek aizstāta ar virtuālās mācību vides rīkiem, kas var uzglabāt dažādus datus, kas ir saistīti ar kursa izmantošanu (pievienošanās laikiem, satura daļām, kuras ir tikušas skatītas, uzdevumiem un aktivitātēm, kas ir tikušas veiktas, utt.)

Īsumā, e-apmācība padara ārkārtīgi nepieciešamo informāciju (un saites uz citiem informācijas avotiem) pieejamu, ar ļoti praktisku pieeju, kurā students interaktīvi mācās, izmantojot izklaidējošās iespējas, ko sniedz dators, taču, kas ir iepriekš nedefinēta pedagoģiskā modeļa daļa.

Eksperti saka, ka nākotnes mācības un kursi būs 100% interaktīvi, sniedzot vēlamu efektivitāti, pateicoties pilnībā reāllaikā adaptētai un personalizētai mācību programmai. Papildus, ārējo pasniedzēju klātesamība palīdzēs uzsvērt potenciālos sarežģījumus, kas varētu rasties mācību procesa laikā.

9.6 E-apmācību risinājumu iezīmes

Dažādiem apmācību piedāvājumiem, kas ir pieejami e-apmācību jomā ir jāsatur sekojošas pazīmes:

- Studenti strādā ar reālām problēmām un kopīgi meklē risinājumus.

- Tiek veicināts dialogs starp dalībniekiem un instruktoru.
- Tiek paceltas problēmas, kurām nepieciešamas augstākas klases kognitīvās prasmes (novērtēšana, analīze, vairāk sintēzes, nekā iegaumēšana).
- Diskusiju tēmas ir dažādas, un tās var piedāvāt studenti.
- Tiek piedāvāts daudz saišu uz citiem avotiem, kuros var atrast saistošu informāciju.
- Dalībniekiem tiek sniegta atpakaļsaite.
- Tiek pārrautas satura robežas, iekļaujot noteiktu svaiguma, radošuma un humora devu.
- Tās piedāvā mehānismus kā atbilst studentu sociālajām un emocionālajām vajadzībām.

Koncepts, kas ir e-apmācības pamatā pilnīgi noteikti ir drīzāk **MĀCĪTIES DAROT** nekā **MĀCĪT PASTĀSTOT**.

Students kā indivīds atrodas jebkuras aktivitātes centrā, padarot mācību procesu par emocionālu pieredzi. Šādā veidā daži eksperti norāda, ka modelim vajadzētu būt 40/30/30, t.i.

- 40% no laika būtu jāpavada individuāli mācoties praktiskā vidē (mācīties darot), kur students var uzņemt visvairāk satura, kas viņam sniedz iespēju attīstīt iztēli un mācīties no savām kļūdām.
- Nākamie 30% laika būtu jāpavada, veicot aktivitātes un apmainoties ar idejām ar savu pasniedzēju, kā arī ar mazām līdzīgi domājošo grupām darba vidē.
- Visbeidzot, atlikušie 30% būtu jāizmanto, lai dalītos šajās zināšanās ar citiem studentiem.